

ЗАГИНАЙКО Михайло,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ ПРОКУРОРА У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Значне місце у системі захисту права і свободи людини і громадянина займає судовий захист, вона є найважливішим конституційним правом. Важливу роль в інституті судового захисту відіграє прокуратура, яка має великим потенціалом правозахисту, що відрізняє його від інших органів державної влади, здійснюється він і в цивільному судочинстві.

Ще за радянських часів участь прокурора у цивільному процесі мала поширений характер, однак ухвалений у 2004 році Цивільний кодекс урізав права прокурора у цивільному процесі, при цьому передбачивши право прокурора на подання позову на захист як державних, так і громадських інтересів, а також на захист осіб, які за станом здоров'я або через вік не можуть самостійно звернутися до суду [1]. Крім цього, чинні законодавство передбачає й іншу форму участі прокурора у цивільному судочинстві – вступ вже у процес, що розпочався, його участь у даному у разі необхідно для надання висновку у справі. При цьому, у будь-якій формі свого участь у цивільному процесі, прокурор вважається особою, яка бере участь у справі. Таким чином, з'являється тенденція прирівняти прокурора до інших учасників судового процесу у цивільному судочинстві, такий підхід є самим раціональним, оскільки виступ прокурора як підтримка однієї зі сторін буде розглядатися як порушення принципу рівноправності сторін та їх змагальності.

В даний час відбувається процес сильного майнового розшарування товариства, що унеможлиблює отримання кваліфікованої юридичної допомоги широкому колу осіб через недостатні фінансові можливості. Всі цього негативно впливає на ефективність та доступність правосуддя, саме тому прокуратура виступає тим самим органом, куди громадяни можуть звернутися отримання безоплатної кваліфікованої юридичної допомоги.

Гарантією реалізації конституційних прав є правозахисна функція органів прокуратури, результатом діяльності прокурора під час здійснення нагляду виступає звернення до суду. Цілі участі прокурора збігаються з цілями самого судочинства, а саме захист порушених прав громадян, а також невизначеного кола осіб, муніципальних утворень, суб'єктів. Правове регулювання завдань та цілей прокурора у цивільному процесі міститься у Конституції України, а також Законом України «Про прокуратуру» [2; 3].

Прокурор не здійснює нагляд за діяльністю судів у цивільному судочинстві, а слідкує за тим, щоб усіма учасниками процесу дотримувалися норми чинного законодавства. Крім цього, прокурор не може здійснювати ті дії, які входять безпосередньо до компетенції суду та як учасник процесу жодних рішень у справі не ухвалює. Як і будь-яка інша особа, що беруть участь у справі він може порушувати клопотання про здійснення будь-яких дій або про вирішення конкретного питання, а його процесуальні дії контролює суд. Прокурор має право звертатися з позовом до суду лише у двох випадках: на користь держави, суспільства та окремих громадян, а також на користь громадян, які самі звернулися до прокурора. При цьому подаючи позовну заяву він користується всіма правами позивача на загальних підставах, проте з метою захисту права і свободи громадян існують обмеження для прокурора [4, с. 23].

Взаємини суду та органів прокуратури побудовані на професійному взаємодії для забезпечення своєчасного та ефективного розгляду цивільних справ, а також винесення обґрунтованого та, що найважливіше, законного судової ухвали. Така взаємодія сприяє посиленню судової влади та створює умови для активної позиції прокурора у цивільному судочинстві. Участь прокурора у цивільному процесі не сприяє не тільки ефективній реалізації завдань, що стоять перед судом, а й виконання вимог про всебічний, об'єктивний та повний розгляд цивільних справ.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492.
2. Про прокуратуру: закон України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
3. Конституція України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Дунаев Т. О. Прокурор у цивільному процесі України: сутність, завдання, повноваження : навч. та наук.-практ. посіб. Харків. 2006. 340 с.